

Torah from Around the World

Wie een ander gunstig beoordeelt zal zelf gunstig beoordeeld worden.

Talmoed, Sjabbat 127b

Sjabbat 22 april 2023/ Rosj Chodesj Ijar 5783, **Sjabbat Tekoema**, Tazria-Metsora,

Wajikra/Leviticus 12:1 - 15:33

Tanach blz. 219 - 230

2de sefer: Beresjiet 1:14 - 19

Tanach blz. 3 - 4

of: Dewariem 8:1 - 10 of 11:8 -12 of 26:1 - 11 of 30:1 - 6

Tanach blz. 367 e.v.

Haftara: Jesjajahoe 66:10 - 23

Tanach blz. 912-913

of: Zecharja 8:1-19 of Nechemia 2:1-18 of Psalmen 122, 125 of 126

Tanach blz. 1220 e.v.

Vertaler: Eddy Robles

Commentaar: **Rabbin Lance J. Sussman** is geestelijk leider van de Reform Congregation Keneseth Israel in Elkins Park, Pennsylvania.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://reformjudaism.org/learning/torah-study/torah-commentary/judaism-medical-science-and-spirituality-brief-history>

Jodendom, medische wetenschap en spiritualiteit: een korte geschiedenis

Het is iedere keer weer raak. B'nei mitswa-families komen drie, vier, vijf jaar van tevoren naar me toe. "Is het mogelijk," vragen ze, "dat ons kind niet de parasja over melaatsheid krijgt toegewezen? We weten niet zo zeker," vervolgen ze enigszins onoprecht, "of dat het wel zinvol zal zijn." Dus praten we over lepra als metafoor en onderzoeken we vragen als: "wat is de melaatsheid van onze tijd?" en de ouderlijke angst neemt langzaam af. Daarentegen kwamen slechts twee keer in de dertig jaar gezinnen naar mij toe, die echt vroegen om de parasja die melaatsheid behandelt, Tazria, toegewezen te krijgen. "Waarom?" vroeg ik ze. Beide keren waren een of beide ouders dermatologen die graag de portie accepteerden, en evenzeer bereid waren om de bijbelse diagnose te weerleggen en een alternatieve huidaandoening voor te stellen.

Deze week lezen we de dubbele sidra, Tazria/Metsora. Tazria laat in ieder geval een positieve relatie zien tussen het jodendom en de geneeskunde. Lang voordat Hippocrates en Galenus de praktijk van de westerse geneeskunde begonnen vorm te geven, schilderde de Thora Mosjee af als een genezer (zie Bemidbar/Numeri 12:13, 21:9), een rol die later zowel aan priesters als aan profeten werd toegekend. Maar ook in de Joodse traditie was er verzet tegen artsen en de medische wetenschap. De zinsnede "Ik de Eeuwige ben uw genezer," (Sjemot/Exodus 15:26) is wel geïnterpreteerd als dat God alleen de bron is van een goede gezondheid en herstel van ziekte. Vervolgens heeft zich in de loop van de Joodse geschiedenis een spectrum van opvattingen over artsen en de medische wetenschappen voorgedaan.

Op een bepaald niveau is het redelijk om te zeggen dat het jodendom al heel lang radicaal pro-dokter en pro-medische wetenschap is geweest. Zeker, we hebben uitstekende rabbijnen gehad zoals Maimonides (1135-1204) die een synthese vertegenwoordigen van jodendom en wetenschap. In de moderne tijd hebben veel, zo niet de meeste Joden, de wetenschappelijke geneeskunde volledig omarmd en vrijwel alle aspecten van spirituele genezing verworpen. De spirituele aspecten van genezing zijn echter nooit volledig uit het Joodse geloof verdwenen en tegenwoordig zijn ze op verschillende niveaus vermengd met de wetenschappelijke medische praktijk. In dit verband is het interessant om op te merken dat in een studie van de Universiteit van Chicago uit 2012, 90% van de 850.000 artsen in Amerika een religieuze overtuiging meldt en beweert dat hun religieuze opvattingen hun praktijk beïnvloeden.

Aan de andere kant is er in het jodendom een nu grotendeels vergeten anti-medische behandelingstrend. Koning Asa (koning van Juda eind 19e eeuw v.d.g.j.) wordt gecensureerd omdat "hij in zijn ziekte niet God zocht, maar artsen" (II Kronieken 16:12). Volgens een rabbijnse legende wordt koning Hizkia (zevende eeuw v.d.g.j.) als prijzenswaardig beschouwd "omdat hij een medisch boek heeft verborgen als een middel om de mensen aan te moedigen zich tot God te wenden, en niet tot artsen, voor genezing." De Misjna, het eerste wetboek van de Joodse wet, gaat zelfs zo ver dat in Kiddushin 4:14 wordt verklaard dat "zelfs de beste arts de hel verdient". Later voelden zelfs rabbijnen als de Ramban (1194-1270) een spanning tussen medische en spirituele genezing.

In moderne tijden werd een radicaal, uniek spiritueel pad naar genezing omarmd door rabbijn A.G. Moses in Mobile, Alabama, en na hem door rabbijn Morris Lichtenstein en zijn vrouw, Tehilla, die in 1921 in New York de Jewish Science-beweging oprichtten. Hoewel het geen onderdeel werd van de hoofdstroom van het Amerikaanse Joodse leven, diende de Joodse wetenschap als een precedent voor de uitbreiding van de Joodse pastorale zorg in het tijdperk na de Tweede Wereldoorlog. In 1946 publiceerde rabbijn Joshua L. Liebman de bestseller *Peace of Mind*, waarin hij probeert religie en psychiatrie met elkaar te verzoenen. Klinisch pastoraal onderwijs (CPE) bleef bijna 50 jaar grotendeels buiten de reguliere rabbijnse opleiding. In 1987 begon zangleider, componist en uiteindelijk 'spirituele genezer' Debbie Friedman te werken aan een muzikale vertolking en feministische herschrijving van de *misjeberach* voor de zieken. Friedman's zanggebed bracht een revolutie teweeg in de Reform liturgie en herstelde het idee van medische *bakasjot*, 'smeekebeden', maar zonder de waarde van wetenschappelijke, medische behandeling te ontkennen.

Terwijl geloof en wetenschap tegenwoordig hand in hand gaan in de Joodse gemeenschap, wordt de waarde van wetenschap en medische behandeling heden ten dage zeer hoog aangeslagen. Hoewel Joden slechts 2% van de Amerikaanse bevolking uitmaken, is meer dan 14% van de Amerikaanse artsen Joods. Meer in het algemeen is 26% van de Nobelprijswinnaars in de geneeskunde Joods. In de Verenigde Staten, Israël en Argentinië, om maar een paar plaatsen te noemen, steunt de Joodse gemeenschap tal van uitstekende ziekenhuizen en medische onderzoekscentra. Zelfs de meest traditionele sectoren van de Joodse gemeenschap ondersteunen in grote lijnen de waarde van de talmoedische doctrine van *pikoeach nefesj*, die stelt dat het "redden van een leven" voorrang heeft op rituele vereisten, ook op sjabbat en zelfs op Jom Kipoer.

Van het gebod om te besnijden tot "Mosjee de genezer" tot Asaf ben Berechia (Syrië, zesde eeuw), de eerste Joodse medische schrijver, hebben Joden uitstekende bijdragen geleverd aan de medische wereld. Isaac Judaeus schreef in de negende eeuw een boek over urine. Een gewonde Franse koning uit de 16e eeuw, Frans I, drong er bij zijn ontvoerders op aan dat hij door een Joodse arts zou worden behandeld. Rembrandt schilderde Joodse dokters. George en Martha Washington deden een beroep op een Joodse arts, John de Sequeyra, om een van hun kinderen, Patsy, te behandelen voor epilepsie. Een Jood, Phillip Moses Russell, diende, hoewel hij niet medisch geschoold was, als de Amerikaanse „chirurg” in Valley Forge. Walter Jonas Judah, was de eerste Amerikaanse Jood die zich inschreef voor een medische school. Hij stierf in 1798 en behandelde slachtoffers van gele koorts in Philadelphia. Dr. Isaac Hayes uit Philadelphia was een pionier in de behandeling van oogziekten en hielp bij de oprichting van het Wills Eye Hospital, ook in Philadelphia.

In de Verenigde Staten werden vanaf 1852 Joodse ziekenhuizen opgericht, oorspronkelijk ten behoeve van de Joodse armen. Abraham Lincoln gebruikte een Joodse arts, Issachar Zacharie, om zijn voeten te behandelen en een Joodse arts was een van degenen die Lincoln behandelde toen de president dodelijk gewond raakte. Simon Baruch, een chirurg in het Zuidelijke leger, schreef het boek over blinde darm operaties en de behandeling van bajonetwonden. Phoebe Yates Levy Pember, een Joodse vrouw die de Zuidelijke staten steunde, was de beheerder van een groot ziekenhuis in Richmond, Virginia, waar gewonde Zuidelijke soldaten werden behandeld. Verschillende Joden dienden als dokters in de marine van het Noorden. Na de burgeroorlog hielp dr. Abraham Jacobi, een Duits-Joodse immigrant, de kindergeneeskunde in de Verenigde Staten te vestigen. In 1899 werd in Denver,

Colorado, een nationaal tuberculoseziekenhuis geopend met aanzienlijke financiering van B'nai Brith.

In 1906 vond er een revolutie plaats in het Amerikaanse medische onderwijs door het werk van Abraham Flexner, die hielp nieuwe normen te stellen voor de opleiding van artsen in de Verenigde Staten. De liefdadigheidsorganisatie, Hadassah, werd opgericht in 1912 en richtte in 1934 het Hadassah-ziekenhuis op in Jeruzalem. In 1914 hielp Dr. Joseph Goldberger bij het vestigen van de specialisatie epidemiologie en hielp hij bij het bevorderen van het volksgezondheidsbeleid. Op het gebied van psychiatrie en psychologie hebben zowel Sigmund Freud als Abraham Maslow belangrijke bijdragen geleverd. De psychiatrie heeft tot op de dag van vandaag waarschijnlijk de hoogste concentratie Joodse artsen op elk gebied in de geneeskunde. Ironisch genoeg had zelfs Hitler in zijn jeugd een Joodse arts, Eduard Bloch, die uit Europa ontsnapte en tijdens de Tweede Wereldoorlog met de OSS (Office of Strategic Services) samenwerkte. Na de oorlog voerden Amerikaans-Joodse artsen, waaronder Jonas Salk en Albert Sabin, de strijd tegen polio. Meer recentelijk heeft dr. Judah Folkman belangrijke bijdragen geleverd aan het onderzoek naar tumoren en de behandeling van kanker.

Zonder twijfel hebben Joden eeuwenlang een leidende rol gespeeld in medisch onderzoek, in het onderwijs en in de praktijk. Voor veel mensen impliceert de uitdrukking "een Joodse arts" een samengaan van mededogen en genialiteit. Op dit moment blijven Joodse gemeenschappen over de hele wereld het verlangen om medicijnen te studeren en te beoefenen bij hun studentenpopulatie inprenten en er is weinig reden om aan te nemen dat deze belangrijke oude traditie binnenkort zal eindigen. Wat volgens mij aan het veranderen is, is dat het aantal Joodse vrouwen dat studeert om arts te worden stijgt en misschien al gelijk is aan het aantal mannelijke studenten. De kans is groot dat toekomstige rabbijnen meer Joodse gezinnen zullen vinden die hen opzoeken om ervoor te zorgen dat hun kinderen de parasja over melaatsheid toegewezen krijgen voor hun bar of bat mitzwa. Wie weet is de lijn van het commentaar van een 13-jarige op Tazria naar een Nobelprijs voor geneeskunde korter dan we denken!